

Prof.dr hab.Wojciech Pyziół

Krakowska Akademia im.Andrzeja Frycza Modrzewskiego

R E C E N Z J A

rozprawy doktorskiej Pana mgr Dariusza Jurkiewicza p.t „Zarząd i członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości”

Promotor : Prof.dr hab. Mirosław Stec (UJ)

A.Uwagi ogólne o temacie i zakresie rozprawy

Temat rozprawy został dobrany bardzo trafnie a to z następujących powodów.

Po pierwsze, o ile problematyka statusu prawnego zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i jego członków na etapie „normalnego” funkcjonowania spółki doczekała się już bogatej literatury i znacznej

ilości orzeczeń sądowych, o tyle to samo zagadnienie w odniesieniu do spółki będącej w stanie upadłości pozostaje – jak dotąd – nieopracowane w sposób całościowy. Autorzy ogólnych opracowań dotyczących prawa upadłościowego dostrzegają wprawdzie to zagadnienie ale raczej tylko przy okazji analizowania ogólnych kwestii prawa upadłościowego. Brak jest zatem opracowania monograficznego na ten temat.

Po drugie, status prawny zarządu spółki z ograniczoną jest nie tylko zagadnieniem teoretycznym, ale także i praktycznym. Wyznacza on bowiem zakres praw i obowiązków spółki po ogłoszeniu jej upadłości, a to z kolei rzutuje na zakres działań jakie zarząd może lub powinien podejmować w takiej sytuacji.

Po trzecie, status prawny zarządu (członków zarządu) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości jest – mimo wszystko – zagadnieniem „nowym” na gruncie piśmiennictwa polskiego, a ponadto zagadnieniem skomplikowanym i dyskusyjnym. Sprawia to, iż recenzowana rozprawa w sposób niejako „naturalny” musiała zawierać i rzeczywiście zawiera w swojej treści oryginalne rozwiązanie zagadnienia naukowego (co jest istotne z punktu widzenia przesłanek ustawowych wymaganych od kandydatów do uzyskania stopnia naukowego doktora).

Po czwarte wreszcie, w ramach obranego przez doktoranta tematu mieści się cała kopalnia problemów ogólnych i bardziej szczegółowych, które autor musiał „zdefiniować” i rozwiązać w oparciu o pogłębioną argumentację dając w ten sposób dowód posiadania „ogólnej wiedzy teoretycznej” w zakresie prawa handlowego oraz „umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych” w rozumieniu przepisów ustawowych regulujących nadawanie stopnia naukowego doktora.

B. Określenie celu badawczego – konstrukcja rozprawy

1. Końcowy efekt i zarazem wartość każdej rozprawy naukowej, w tym i rozprawy doktorskiej jest uwarunkowana prawidłowym „zdefiniowaniem” problemu naukowego, jaki autor zamierza „rozwiązać”. W szczególności chodzi tu o określenie głównego celu badawczego oraz konkretnych (szczegółowych) problemów badawczych. Doktorant określił ten główny cel badawczy jako próbę odpowiedzi na pytanie, jak ukształtowana jest pozycja zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i jego członków w przypadku ogłoszenia upadłości takiej spółki w kontekście roli (zadań, uprawnień) syndyka masy upadłości „ponieważ sprawowania zarządu masą upadłości przez syndyka nie można utożsamiać z funkcjami organu wykonawczego upadłego czy tym bardziej z samym organem, jakim jest zarząd spółki z o.o.”. W tych ramach doktorant wskazał jako tezę rozprawy stwierdzenie, że przepisy prawa

upadłościowego (dalej – „p.u.”) oraz przepisy kodeksu spółek handlowych (dalej – „k.s.h.”) „nie zwalniają członków zarządu z powinności wykonywania ich obowiązków również w trakcie upadłości spółki z dołożeniem staranności wynikającej z zawodowego charakteru tej działalności”. Powyższe określenie celu badawczego oraz tezy rozprawy autor niejako uzupełnił stawiając kilkanaście pytań „pomocniczych” (ss.15 – 16). *Nota bene* w tekście swojej rozprawy autor postawił i starał się rozwiązać cały szereg jeszcze bardziej szczegółowych zagadnień.

Nie mam żadnych zastrzeżeń co do tak zakreślonego celu badawczego oraz tezy rozprawy. Ogólnie można powiedzieć, iż autor określił zagadnienie naukowe, tezy rozprawy oraz konkretne (szczegółowe) cele badawcze w sposób **wzorowy**.

2. Konstrukcja recenzowanej rozprawy nie budzi uwag krytycznych z jednym istotnym zastrzeżeniem. Otóż mianowicie tytuł rozdziału drugiego „pokrywa” się z tytułem całej pracy. Jest to poważny błąd, którego autor mógł łatwo uniknąć nadając inny tytuł temu (skądinąd potrzebnemu) rozdziałowi.

3. Recenzowana praca składa się z sześciu rozdziałów w ramach których autor przedstawił w sposób całościowy i wyczerpujący zagadnienia objęte tytułem rozprawy. Konstrukcja rozprawy jest realizowana w sposób

konsekwentny i zdyscyplinowany. Rozprawa nie zawiera wywodów wykraczających poza temat. Uzupełniają ją obszerne „wnioski” (ss. 256 i nast.). W zasadzie, autor ocenia aktualne rozwiązania prawne za wystarczające – taki pogląd należy zaaprobować. Proponuje jedynie kilka wniosków *de lege ferenda*. Co do tych ostatnich sędzę, iż autor powinien był przedstawić je (n.p. w aneksie) w formie „projektu” konkretnych przepisów. Ułatwiłoby to znakomicie ew. dyskusję na temat zasadności tych propozycji.

C. Aspekty formalno-warsztatowe rozprawy

1. Strona formalno-warsztatowa recenzowanej rozprawy nie budzi zastrzeżeń. Autor wykorzystał bardzo obszerną literaturę krajową i równie obszerne orzecznictwo. Autor nie uwzględnił literatury obcej. Ale fakt ten oceniam pozytywnie. Jest to wszak rozprawa poświęcona prawu polskemu, a nie prawom innych krajów czy prawu Unii Europejskiej. Nie ma tu – i słusznie – „porównawczy” charakter rozprawy.

2. Uwzględniony przez siebie materiał źródłowy autor wykorzystał w sposób samodzielny (a nie jedynie w sposób „sprawozdawczy”). Ma on nierzadko krytyczny stosunek do prezentowanych w literaturze poglądów. Jego krytyka tychże ma zawsze charakter pogłębiony i merytoryczny a przy tym wyważony.

Niezależnie od powyższego autor w swej rozprawie wykazuje zdolność do prawidłowego „wyszukiwania” problemów istotnych teoretycznie i praktycznie oraz ich trafnego „definiowania”. Sprawilo to, iż był on w stanie przedstawić opracowanie pogłębione i dojrzałe intelektualnie.

D.Ogólna ocena merytoryczna

1.Pod względem merytorycznym recenzowana rozprawa zasługuje na ogólnie wysoką ocenę z następujących powodów.

Po pierwsze, jest to pierwsze w doktrynie polskiej opracowanie naukowe opisujące całościowo (a zatem w sposób „monograficzny” sytuację zarządu spółki (oraz jego członków) z ograniczoną odpowiedzialnością w stanie upadłości.

Po drugie, recenzowanej rozprawie nie można niczego zarzucić pod względem konstrukcyjnym (z pewnymi zastrzeżeniami, o których była mowa wyżej), metodologicznym oraz formalno-warsztatowym.

Po trzecie, recenzowana praca zawiera w swojej treści bardzo pogłębioną analizę poszczególnych zagadnień objętych tytułem rozprawy. Na bazie tej analizy autor przedstawił cały szereg samodzielnych i oryginalnych poglądów i wniosków.

Po czwarte, nie można mieć żadnych wątpliwości co tego, iż recenzowana rozprawa zawiera w swojej treści oryginalne rozwiązanie problemu

naukowego istotnego dla rozwoju doktryny prawa handlowego i prawa upadłościowego.

Po szóste wreszcie, nie można mieć wątpliwości co do tego, iż doktorant należycie zweryfikował postawione przez siebie problemy naukowe.

2. Recenzowana rozprawa nie zawiera żadnych mankamentów, które mogłyby mieć wpływ na ogólną ocenę merytoryczną. Co do uwag szczegółowych – zob. niżej.

E. Uwagi merytoryczne o charakterze szczegółowym

1. Każda wartościowa rozprawa naukowa (a taką jest recenzowana praca) zawiera w swej treści fragmenty czy ustalenia, co do których można zgłosić wątpliwości. Jest obowiązkiem recenzenta rozprawy doktorskiej zwrócić na nie uwagę.

Recenzowana rozprawa nie zawiera fragmentów (ustaleń) prowokujących do zasadniczej polemiki. Moje wątpliwości dotyczą raczej tylko tych stwierdzeń autora, które jawią się jako nie do końca wyjaśnione bądź wystarczająco uzasadnione.

2. Wątpliwość **pierwsza**. Autor omawiając kwestię organów postępowania upadłościowego (ss. 31-32) przytacza różne poglądy doktrynalne na ten temat. Ale zarazem nie wyjaśnia celowości i konsekwencji wyróżniania pojęcia „organu postępowania upadłościowego”.

3. Wątpliwość **druga**. Autor zdaje się utożsamiać pojęcie „rozwiązania”

spółki z ustaniem jej bytu prawnego (choć jego wywód na ten temat nie jest do końca jasny). Stwierdza (s.36), iż „przez rozwiązanie spółki należy rozumieć zakończenie jej bytu prawnego”. Należy wskazać, iż k.s.h. nigdy nie mówi o „rozwiązaniu” spółki lecz jedynie określa „przyczyny rozwiązania” przy czym zajście przynajmniej niektórych „przyczyn rozwiązania” niekoniecznie musi w konsekwencji prowadzić do „unicestwienia” spółki jako podmiotu prawa (zob.n.p.art.64 k.s.h.).

Wątpliwość **trzecia**. Autor stwierdza (s.40), iż rada nadzorcza spółki z o.o. w upadłości nie ma prawa wydawania zarządowi „wiążących poleceń” (co wynika z art.219 § 2 k.s.h.) ale jest uprawniona do „wydawania zaleceń”. Nasuwa się pytanie o skutki nierespektowania przez zarząd takich „zaleceń”.

Wątpliwość **czwarta**. Zgodnie z art.57 ust.1 p.u. upadły jest m.in. obowiązany wskazać i wydać syndykowi **cały** swój majątek. Z kolei, z art.75 ust.1 p.u. wynika, iż z dniem ogłoszenia upadłości upadły traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania z mienia wchodzącego do masy upadłości oraz rozporządzania nim. Nasuwa się pytanie o korzystanie z mienia niewchodzącego do masy upadłości skoro całe mienie spółki zostało przekazane syndykowi i nie jest pewne czy i ew. kiedy następnie będzie wyłączone z masy.

Wątpliwość **piąta**. Nasuwa się pytanie, czy konieczne bądź celowe jest rozróżnianie – w odniesieniu do uprawnień syndyka – czynności

zwykłego zarządu i czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu (ss.51-52).

Wątpliwość **szósta**. Autor – powołując się na doktrynę i orzecznictwo – określa kadencyjność organów spółki z o.o. jako zasadę. Co to oznacza ?

Wątpliwość **siódma**. Dotyczy ona znaczenia pojęcia „prowadzenie spraw spółki (ss.99 i n.). Autor zdaje się ograniczać to pojęcie do czynności „wewnętrznych”. Można jednak argumentować, iż reprezentowanie spółki (dokonywanie „aktów” reprezentacji) także jest prowadzeniem jej spraw tyle tylko, że jest poddane szczególnej regulacji prawnej (art.204-205 k.s.h.).

Wątpliwość **ósma**. Wyraża się ona w pytaniu, co to jest „interes spółki” (s.108).

Wątpliwość **dziewiąta**. Autor powinien był bardziej dokładnie omówić kwestię powierniczego sprawowania zarządu zbywalnymi prawami udziałowymi w spółkach kapitałowych (s.119). Co to znaczy, że zarząd jest „powierniczy” ?

I wreszcie, wątpliwość **dziesiąta**. Autor powinien był bardziej dokładnie – w kontekście postępowania upadłościowego – omówić kwestię udzielenia (bądź nieudzielenia) absolutorium (s.126).

Pragnę zaznaczyć, iż podniesione wyżej wątpliwości nie mogą rzutować na ogólną ocenę pracy, która pozostaje wysoka. Jako recenzent oczekuję

jedynie, iż autor ustosunkuje się do nich w trakcie publicznej dyskusji nad rozprawą.

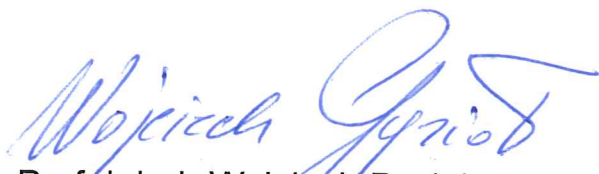
F. Konkluzja

Recenzowana rozprawa jest stojącym ogólnie na dobrym poziomie, w ogólności oryginalnym opracowaniem tematu istotnego tak dla teorii prawa handlowego, jak i prawa upadłościowego.

Wykazuje ona wysoki poziom wiedzy prawniczej autora. Z całą pewnością doktorant posiada zdolność do samodzielnego rozwiązywania problemów naukowych w oparciu o zawsze prawidłową i pogłębioną argumentację prawniczą.

Mając powyższe na względzie, stwierdzam, iż rozprawa doktorska Pana Dariusza Jurkiewicza z całą pewnością spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim przez obowiązujące przepisy ustawowe (art.187 ustawy z 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) i może niewątpliwie stanowić podstawę dla dalszych stadiów przewodu doktorskiego.

Kraków, 19 września 2023 r.

Prof.dr hab. Wojciech Pyziół